

İnsanlık Peygamberlere Muhtaçtır

Risale-i Nur Enstitüsü tarafından yayınlanan üç aylık fikir dergisi Köprü'nün yeni sayısı çıktı. Dosya konusu "Nübüvvet" olan derginin bu sayısı da, konuyu değişik boyutlardan ele alan ilim ve fikir adamlarının yazılarından oluşuyor.

İnsanlık tarihinin başından bu yana varlığı ele alış biçimi iki şekilde gerçekleşmiştir. Bunlardan birisi, varlığı iki boyutlu olarak algılayarak Yaratan ve yaratılan boyutlarıyla kabul eden nübüvvet çizgisi; diğeri ise, varlığı sadece görünen alemde ibaret sayan maddeci, tabiatçı felsefenin yaklaşımlarıdır.

Nübüvvet çizgisi, "marziyyat-ı ilahiyye"yi yaratılanlara ulaştırmayı ifade eder. Peygamberler, Allah tarafından yaratılmışlar arasından, İlahi mesajın insanlara ulaştırılması için seçilmiş insanlardır. "Eşref-i mahlukat" olarak yaratılan insanların da en şerefli olanlarıdır. Peygamberlerin insan olmakla beraber, Şâri-i Hakiki'nin mesajını taşıma görevini üstlenmiş olmaları itibarıyla, konuları sürekli tartışma konusu olmuştur. Peygamberlere rububiyet veren anlayışlar - teslis akidesini kabul eden Hristiyanlar gibi- olduğu gibi, sıradan bir insan olarak algılayan kişiler de çıkmıştır. Peygamberleri sıradan bir insan gibi algılama çabası içinde olanlar için, Batı'nın pozitivist telakkilerinin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü, modern bilimin temellerini oluşturan Pozitivizm, görünen alem dışındaki faktörleri kabul etmez. Bu perspektif peygamberleri sıradan insanlar konumuna düşürür. Halbuki peygamberler insandır; fakat, aynı zamanda nebidir, rasuldür; sıradan bir insan değildir. En başta "Yaratıcı'nın muhatabı olma" gibi bir özellikleri vardır. Pozitivizmin oluşturduğu zemin, bu muhatabiyeti yok sayarak, insan aklını dinden bağımsız düşünmeye iter ve varlığı bütün boyutlarıyla kuşatamayan yanlış bir temel sunar.

Peygamberleri doğru anlamayı güçleştiren faktörlerden birisi de "üç İsa" tiplmesidir. Hz. İsa'dan sonra gelenlerin yeni bir İsa portresi çizerek, Hristiyanlık'taki Nebevi çizginin mihrinden çıkmasına neden olmaları, Hz. Peygamberi (s.a.v) anlama da bir örnek olarak kullanamaz. Çünkü, Hz. Peygambere rububiyet atfeden Müslümanlar -çok az sayıdaki bazı marjinal gruplar istisna- yoktur. Ehl-i Sünnet'in Hz. Peygamber muhabbetini ifade eden söz, sembol ve motiflerini, yanlış yorumlayarak Hz. Peygamber'in ubudiyetin sınırlarının dışında algılandığını iddia etmek de -kasıt değilse bile- büyük bir hata olarak ele alınmalıdır. Özellikle Hint yarımadasında yaşamış İslam alimlerinin bu konuda zaaf içinde oldukları müşahade edilmektedir. "Kur'an İslam'ı" söylemi ardına sığınan bu insanlar, Kur'an'ın peygamber vasıtasıyla yeryüzüne ulaştığını, İslam'ın da peygamberin söz ve tavırlarından oluştuğunu bazan gözardı edebilmektedirler.

Peygamberliğin Müslüman algısındaki yerini, tartışan Mustafa Özcan ve Ömer Faruk Uysal, bu konudaki ifrat ve tefritlere dikkat çekiyorlar. Özcan, İslam dünyasındaki tartışmaları analiz ederken, Uysal "Üç Muhammed" adlı çalışmanın tenkidini yapıyor. Özcan, İslam aleminde Nübüvvet'e üç bakış açısı oluştuğunu tesbit ediyor. Bunlar, "sevad-ı azam" denilen ana gövde, ifratı temsil eden Vehhabiler ve Selefililer ile tefriti temsil eden modernistlerdir. Yazara göre, sevad-ı azam Hz. Peygamberi bir model olarak görür; her davranışının insanlık için bir örnek teşkil ettiğine inanır. Vehhabiler, "Hz.

Peygamber'in mezarını ziyaret etmeyi şirk olarak görecektense kadar ileri giderler; ayrıca, Peygamberimizin manevi tasarruf ve bereketiyle teberrükü, yani bereketlenmeyi yasaklıyorlar." İfrat grupları içerisinde değerlendirilen Selefler de, "Siyer-i Nebiye, hayata ve dine baktıkları daracık alandan bakıyorlar. Bundan dolayı taassup değil ama dinin alanını daraltma konusunda bazı modernistlerin ilham kaynağı olmaktadır." Tefriti temsil eden modernistlerin ise, ölçüleri dünya ve dünyevi gelişmelerdir. Bundan dolayı peygamberlik ve Peygamberimizi dünyevi ölçülere vururlar. Bunlara göre peygamberimiz uhrevi ve manevi cihetle değil, sadece geriye bıraktığı dünyevi izlerle büyüktür. Peygamberler seçilmiş insanlar olmakla birlikte, olara göre üstünlükleri fiziki dehalarında yatmaktadır. Allah vergisinden ziyade başarıda beşeri özellik ararlar." Özcan'ın tasnifinin örneklerini Uysal'ın çalışmasında bulmak mümkündür. Mesela, Miracı, "Levlake" sırrını pozitivistin etkisiyle oluşmuş telakkilerine sığdıramayanlar, bunları inkar etme yoluna gitmişler; değişik tevillerle Hz. Peygamberin bazı hadislerini inkar etme yolunu tercih etmişlerdir.

Her satırına, her sayfasına ilmik ilmik nübüvvet hakikatleri yerleştirilen Risale-i Nur Külliyyatı, nübüvvet gerçeğini anlamak için önemli bir bakış açısı sunuyor. Bu bağlamda çalışma yapanlardan M. Nihat Derindere, A. Said Yargıcı ve Veysel Kasar nübüvvetin belli ilkeleri üzerinde duruyorlar. Derindere, peygambersiz bir din olamayacağı gerçeğini başlığına taşımış; "Eğer Allah'ı seviyorsanız..." ifadesini başlık yaparak Al-i İmran Suresinin 31. ayetinde mealen geçen "De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin" hakikatine telmihte bulunuyor. Yazar bu tasarrufu ile, peygambersiz bir Allah sevgisinin olamayacağını belirtirken, nebi-yaratıcı ilişkisinin ayrılmaz bir zaruret ve gereklilik olduğunu vurguluyor. Derindere, nübüvvetin insanlığın mihrini niteliğinde yüksek bir hakikati ifade ettiğini söyleyerek, insanlığın nübüvvetle muhtaç olduğunu, Risale-i Nur'da geçen şu cümle ile özetliyor: "sevkü'l insaniyet ve meyl-i tabiinin adem-i kifayeti (yetersizliği) ve nazarın kusuru ve tarık-ı akıldaki evhamın ihtilati, (...) nev-i beşeri eşedd-i ihtiyaçla bir mürşid ve muallime muhtaç eder." Kasar'ın yazısı da insan yetersizliği üzerine kurgulanmış; insan aciz ve fakirdir; herşeyi yetersiz melekeleriyle idrak etme yeteneğine sahip değildir. Bundan dolayı varlığı idrak edip yorumlayabilmek için mutlaka vahye yani nübüvvetle dayanmak gerekmektedir. Süleyman Uludağ'ın Cenab-ı Hakkın her topluma bir peygamber göndermesinin üzerinde durması burada üzerinde durulması gereken bir çalışmadır. Kasar'ın belirttiği insan yetersizliği Hakim-i Mutlak'ın bu tasarrufu ile gidirilmiştir. Cenab-ı Hak her topluma bir peygamber göndermiştir. Bu hakikat Kur'an-ı Kerim'de, "Biz her topluma bir resul gönderdik" ilahi fermanı ile beyan edilmiştir.

Hüdaverdi Adam, "İslam Kelamında Nübüvvet" konusunu enine boyuna analiz ediyor. Bu çalışma, Kasar'ın ve Fatıma Firdevs Adam'ın yazısı ile beraber okunduğu zaman, doyurucu bilgiler elde edilmiş olacaktır. Her üç yazıda da peygamberlerin ve peygamberliğin özellikleri hakkında bilgi verilmiş. Ayrıca, Fatıma Firdevs Adam'ın "Nebi ve Rasül" adlı çalışması, peygamber-kitap/vahiy ilişkilerini incelemek için önemli argümanlar sunuyor. Hüdaverdi Adam'ın yazısı içerisinde yer alan "Kadının Peygamberliği" bölümü de oldukça ilgi çekici. Üzerinde ihtilaf olan kadının peygamberliği konusunu merak edenlerin o satırlarda seyahat etmeleri gerekiyor.

Ferdin gündelik hayatı içerisinde nübüvvetin yerini arayan Muhammed Bozdağ, Derindere'nin Risale-i Nur kavramlarıyla çizdiği ontoloji muhayyilesini, kendi dünyasının gerçekleriyle kuruyor. Her iki yazıda da insanın varlık karşısındaki duruşu analiz ediliyor.

Hakan Yalman'ın Tıp ve Nübüvvet adlı çalışması A. Said Yargıcı'nın peygamberlerin maddi terakkide de önder olmaları konusuna yaptığı vurgunun somut bir göstergesi niteliğinde. Bu açıdan bakıldığı zaman, bütün gelişmeler nihai hudutlarının nübüvvetle çizildiği gibi tıp alanında en ileri seviyeyi peygamberler temsil etmişler ve hedef göstermişlerdir.

Köprü dergisinin Bahar/2001 sayısı bir güzelleme ile sona eriyor. Mahmut Kaplan'ın "Divan Şiirinde Hz. Muhammed" başlığını taşıyan bu yazısında, divan şairlerinin peygamberimize bakış açıları inceleniyor. Bir dönemin peygamber algılamasını izlemek isteyenler için nefis bir seyahat sunan bu çalışma, yer yer şiirlerle süslenerek rahat bir okuma imkanına kavuşturulmuş. Bu yazı derginin başından sonuna kadar ağır fikri analizlerden usanan okuyucuya muhabbet-i nebevi ile ayrılma imkanı sunuyor. Biz de yazımızı bu çalışmada yer alan Şeyh Galib'in dizeleriyle son verelim:

Bî-çâredir ümmetlerin isyânına bakma
Dest-i red urup hasret ile dûzaha kakma
Rahm eyle amân ateş-i hicranına yakma
Ez-cümle kulun Gâlib-i pür cürmü bırakma

Sen Ahmed ü Mahmud u Muhammedsin efendim
Haktan bize sultân-ı mü'eyyedsin efendim